

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 29. juni 2004
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2005-730-0008
Dok.: CHA20826

NOTAT

om

isolation under anholdelse

1. Direktoratet for Kriminalforsorgen har ved skrivelse af 19. september 2003 anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om, hvorvidt anholdte som udgangspunkt skal isoleres, eller om dette kun skal ske, hvis politiet positivt anmoder herom.

Baggrunden for henvendelsen er, at spørgsmålet ikke er reguleret i de nye regler om ophold i varetægtsfængsel, jf. bekendtgørelse nr. 897 af 6. november 2003, men at udtalelser i forbindelse med høringen over bekendtgørelsen har peget på behovet for en klarlæggelse af retsstillingen.

Direktoratet finder umiddelbart, at det ligger i selve anholdelsesbegrebet, at den, der er anholdt med henblik på varetægtsfængsling, skal være isoleret, indtil retten tager stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling og i den forbindelse en eventuel anmodning fra anklagemyndigheden om isolation. Direktoratet henviser i den forbindelse til, at en senere retsafgørelse om isolation under varetægt ellers synes formålsløs.

2. Reglerne om anholdelse er indeholdt i retsplejelovens kapitel 69 (§§ 755-761). Kapitlet blev gennemgribende revideret ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 om ændring af retsplejeloven mv. (Efterforskning i straffesager, anholdelse og varetægtsfængsling, erstatning i anledning af strafretlig forfølgning, herunder for frakendelse eller inddragelse af førerretten mv.) på baggrund af Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt.

Efter retsplejelovens § 755, *stk. 1*, som er uændret siden lovændringen i 1978, kan politiet anholde en person, der med rimelig grund mistænkes for et strafbart forhold, der er undergivet offentlig påtale, såfremt anholdelsen må anses for påkrævet for at hindre yderligere strafbart forhold, for at sikre hans foreløbige tilstedeværelse eller for at forhindre hans samkvem med andre.

Det følger af retsplejelovens § 758, *stk. 1*, at anholdelsen skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Politiet kan under iagttagelse af bestemmelserne i § 792 e foretage besigtigelse og undersøgelse af den anholdtes legeme og tøj med henblik på at fratage vedkommende genstande, som kan benyttes til vold eller undvigelse, eller som i øvrigt kan medføre fare for den anholdte eller andre. Politiet kan tage sådanne effekter samt penge, der findes hos den anholdte, i bevaring. Under anholdelsen er den pågældende i øvrigt ikke undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end anholdelsens øjemed og ordenshensyn nødvendiggør. Bestemmelsens 1. og sidste punktum er uændret siden lovændringen i 1978.

I medfør af retsplejelovens § 760, *stk. 4*, kan retten, når særlige omstændigheder foreligger, beslutte, at anholdelsen skal opretholdes. Den anholdte skal, såfremt han ikke forinden er løsladt, på ny fremstilles for en dommer, der inden 3 x 24 timer efter afslutningen af det første retsmøde træffer bestemmelse om, hvorvidt anholdte skal løslades eller varetægtsfængsles eller undergives foranstaltninger efter § 765, jf. § 760, *stk. 5*.

3. Spørgsmålet om isolation under anholdelse er ikke behandlet i forarbejderne til lov nr. 243 af 8. juni 1978 om ændring af retsplejeloven mv., og betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt behandler ikke spørgsmålet direkte. I betænkning nr. 728/1974, side 62, redegør udvalget for forslag til bestemmelser om behandlingen af anholdte, og heraf fremgår følgende:

”Udvalget finder, at der til de i retsplejelovens § 772 indeholdte bestemmelser ..... bør føjes en almindelig regel om, at den anholdte ikke er undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end anholdelsens øjemed og ordenshensyn nødvendiggør.

Det er udvalgets opfattelse, at det under hensyn til anholdelsens kortvarighed ikke er påkrævet herudover i loven at give regler om behandlingen af anholdte. Udvalget er opmærksom på, at den anholdte på en række punkter kan have behov for bistand, f.eks. med hensyn til underretning af pårørende, arbejdsgiver og eventuelt advokat, samt til at drage omsorg for sine personlige ejendele. Udkastet giver i den forannævnte regel en anvisning på, at den anholdte kan sætte sig i forbindelse med

omverdenen for så vidt dette er foreneligt med anholdelsens øjemed og ordenshensyn.”

Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 975/1983 om isolation af varetægtsarrestanter indeholder på side 74 et afsnit om isolation under anholdelse. Heraf fremgår følgende:

”De gældende regler i retsplejeloven tager ikke direkte stilling til, om en person, der er undergivet anholdelse, kan holdes isoleret.

For så vidt angår den af politiet besluttede anholdelse i indtil 24 timer, kan der ikke herske tvivl om, at politiet lovligt kan isolere den anholdte. Dette kan støttes på retsplejelovens § 755, stk. 1, hvorefter anholdelse kan ske ”for at hindre hans samkvem med andre”, sammenholdt med § 758, stk. 1, hvorefter den anholdte ikke er undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end ”anholdelsens øjemed.... nødvendiggør”.

Om isolation af personer, over for hvem anholdelsen i medfør af retsplejelovens § 760, stk. 4 og 5, er opretholdt i indtil 3 x 24 timer, har der i teorien hersket nogen tvivl, jf. E. Rasmussen i U.1979B.109 og Kommenteret Retsplejelov, bind III, s. 86. Ved en utrykt ØLK af 19. april 1979 (14. afd.) er det antaget, at isolation i disse tilfælde ikke kræver rettens beslutning. Udvalget vil anbefale, at spørgsmålet afklares i retsplejeloven.

Imod en regel om, at afgørelse om isolation af personer under opretholdt anholdelse skal træffes af retten, taler indgrebets kortvarighed og dets deraf følgende mindre byrdefulde karakter. På den anden side kan isolation på grund af den chokvirkning, som selve anholdelsen har for nogle, også føles belastende i den korte periode under opretholdt anholdelse. Hertil kommer, at da sigtede alligevel skal fremstilles i retten, der træffer bestemmelse om opretholdelse af anholdelse, kan man uden ulempe overlade til retten også at træffe afgørelse af isolationsspørgsmålet under den opretholdte anholdelse. Da afgørelsen om anholdelsens opretholdelse ikke kræver kendelse, bør isolationsspørgsmålet også afgøres ved beslutning.

Udvalget har ikke indarbejdet et forslag i overensstemmelse med det anførte i sit lovudkast, men den foreslåede regel ville f.eks. kunne gennemføres ved følgende tilføjelse til § 760, stk. 4:

”Retten kan beslutte, at sigtede under anholdelsen skal holdes helt eller delvis isoleret fra andre indsatte, hvis anholdelsens øjemed gør det påkrævet.”

Strafferetsplejeudvalgets forslag om en bestemmelse om rettens bestemmelse om isolation eller delvis isolation er ikke blevet gennemført.

Østre Landsret har i en sag fra 1996 truffet samme beslutning som i den afgørelse fra 1979, som Strafferetsplejeudvalget refererer til i citatet ovenfor, og hvorefter isolation af anholdte personer ikke kræver beslutning af retten, jf. U.1996.367/1 Ø. Af Østre Landsrets beslutning fremgår følgende:

”Ved Brøndbyernes Rets beslutning af 25. november 1995 (S 326/95) blev anholdelsen over A opretholdt i medfør af retsplejelovens § 760. Endvidere blev det bestemt, ”at politiet er berettiget til i fornødent omfang at holde anholdte isoleret” under den opretholdte anholdelse.

....

Dommeren har ved sagens fremsendelse til landsretten bemærket, at ”beslutningen” om isolation alene er truffet for at sikre, at anholdte også under den opretholdte anholdelse kan undergives samme indskrænkninger i sit samkvem med andre som under den første del af anholdelsen, men at han i øvrigt efter ordlyden af retsplejelovens § 765, stk. 1, sidste punktum, finder, at ”beslutningen” er såvel overflødig som uhjemlet.

Da isolation af anholdte personer ikke kræver beslutning af retten, bestemmes:

Brøndbyernes Rets beslutning af 25. november 1995 om isolation ophæves.”

Det fremgår af side 16 i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1358/1998 om varetægtsfængsling i isolation, at betænkningen ikke behandler spørgsmålet om isolation under anholdelse, herunder i forbindelse med en anholdelse, der efter rettens beslutning opretholdes i indtil 3 x 24 timer efter afslutningen af det første retsmøde, jf. retsplejelovens § 760, stk. 4 og 5.

4. Det følger af ordlyden af retsplejelovens § 755, stk. 1, at anholdelse af en person kan ske ”for at hindre hans samkvem med andre”. Det følger endvidere af ordlyden af § 758, stk. 1, sidste pkt., at den anholdte ”i øvrigt ikke er undergivet andre indskrænkninger i sin frihed end anholdelsens øjemed ..... nødvendiggør”. Under hensyn hertil er Justitsministeriet enig i Strafferetsplejeudvalgets vurdering i betænkning nr. 975/1983 om isolation af varetægtsarrestanter, jf. ovenfor, hvorefter en anholdt person lovligt kan isoleres, når der tale om en anholdelse i indtil 24 timer.

For så vidt angår isolation af personer, over for hvem anholdelsen i medfør af retsplejelovens § 760, stk. 4 og 5, er opretholdt i indtil 3 x 24 timer, følger det af retspraksis, jf. ovenfor, at der lovligt kan træffes afgørelse om isolation af den anholdte uden rettens beslutning.

Justitsministeriet finder ikke, at det ligger i selve anholdelsesbegrebet, at den anholdte skal være isoleret, indtil retten tager stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling. Isolation skal

kun iværksættes på politiets begæring. En anholdelse kan være begrundet i forskellige hensyn, bl.a. at sikre den pågældendes tilstedeværelse, og isolation vil således ikke altid være nødvendig til opfyldelse af anholdelsens øjemed. Det følger af retsplejelovens § 758, stk. 1, at den anholdte ikke må undergives andre indskrænkninger i sin frihed, end anholdelses øjemed og ordenshensyn nødvendiggør, og derfor må det afgøres konkret, om isolation er nødvendig for at varetage anholdelses øjemed. Vurderingen af, hvorvidt isolation er nødvendigt vil navnlig bero på en politifaglig vurdering. På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at isolation af anholdte personer kun bør iværksættes, hvis politiet anmoder herom.